

VÍZINÖVÉNYEK

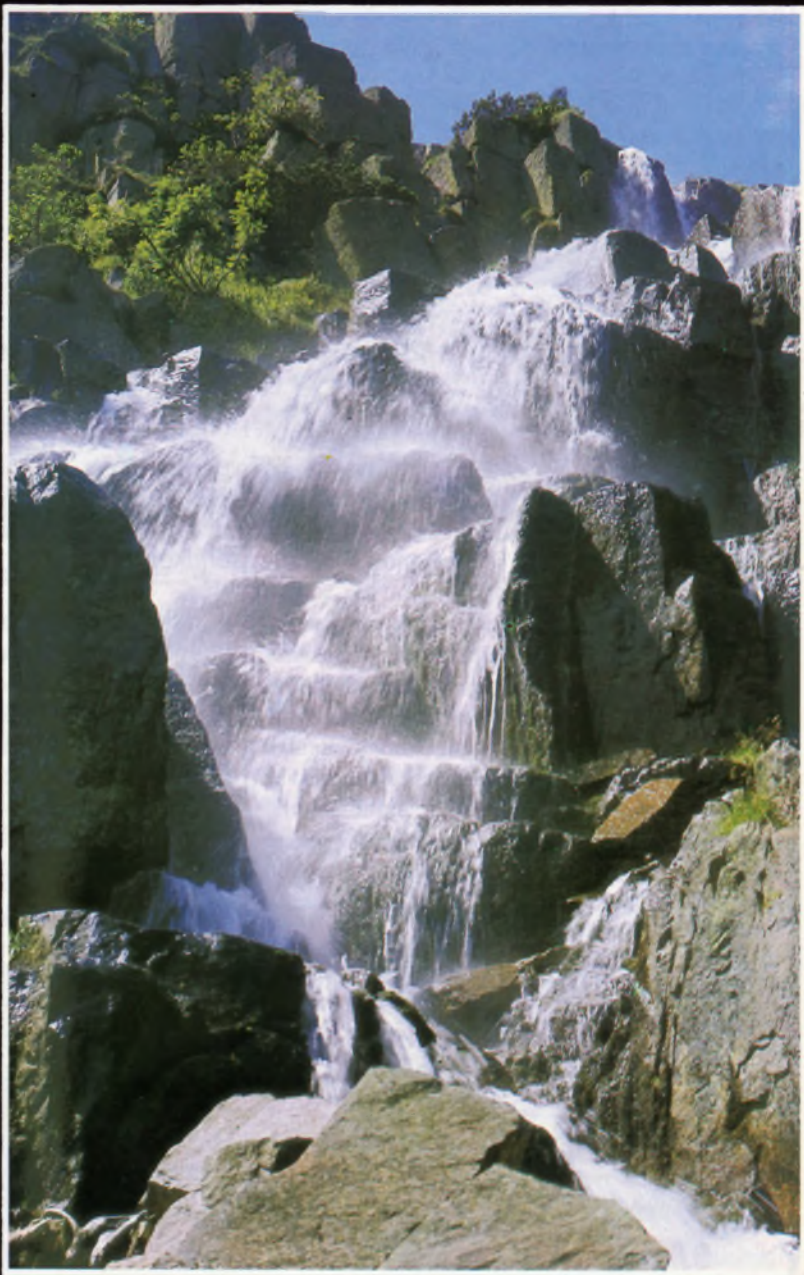
DZSUNGEL A TENGERBEN

APRÓ RAGADOZÓK

A TUTAJFÉSZEK LAKÓJA

TERMÉSZETTUDOMÁNYRÓL FIATALOKNAK 1989. V. ÉVFOLYAM

JÚLIUS

ÁRA: 20,— Ft

Címváltozás

Figyelem! A Süni Szerkesztőségének postacíme megváltozott. Ezután leveledet Budapest, Angol u. 22. 1149 címre küldd!

Víziantilopok Veszprém

Csere útján értékes víziantiloppárhoz jutott a Kittenberger Zoo. A víziantilopok körülbelül akkorák, mint egy szarvas, s Afrikában kisebb csoportokban élnek.

Szintén érdekesség a mocsári hiúz pár. Magyarországon ezek az állatok is csupán Veszprém láthatók. A mocsári hiúz egyébként rövid farka ellenére sokkal inkább vadmacskára, mint hiúzra emlékeztet.

Jelentős volt a szaporulat is, megszületett az ország első dávid-szarvasborja, két kis nősténycsimpánz, akiket az anyjuk nevel, de született nilgau antilop és fehér farkas is.

Újabb állatokat várnak Veszprémbe, ezek közül a grant zebracsapat és a vándorantiloppár a legérdekesebb.

Rekord szaporulat

Ritka rekorddal büszkélkedhet a dortmundi állatkert. Az afrikai hiénakutya nőstény-

nek 14 kölyke született. Hála az anya és a testvérek családi együttműködésének, valamennyien egészségesek, nem régen ünnepelték negyedéves születésnapjukat. Vadon élő társaiknál aligha lehetséges ilyen gazdag szaporulat, ehhez az állatkert nyújtotta védelem és biztonság is szükséges.

Új könyvek

Az utóbbi időben több, igen érdekes állattani szakkönyv jelent meg. Nógrádi Gábor tréfás könyve, a Segítség, ember! amellet, hogy remekül szórakoztat, a hobbiállattartóknak is sok hasznos ismeretet nyújt. David Taylor kitűnő könyve, a Vadállatok orvosa közel másfél évtizedes kéссéssel jelent meg magyarul. Ennek ellenére minden állatbarátnak melegen ajánlható.

Óriás béka

Több mint két kiló nyom és negyed méter hosszú a Pennsylvania állam kétéltű- és hullóparkjában élő (és hízó) aga-béka (*Bufo marinus*). Falánksága nem mindennapi: hetenként 30 egeret és 100 tücsköt fogyaszt el jó étvágygal.

ÁLLATKERTI HÍREK. A debreceni állatkertben egy kétpúpú tevecsikó született. Fehér farkasokat, jávai makákókat és borzas gödényt kaptak Szegedről.

A nyíregyházi állatkertben szinte minden fajnál volt szaporulat a közelmúltban. Külön öröm, hogy a fehérfarkas-szuka három kölyköt hozott világra.

Kovács Zsolt felvétele

A legtehetségesebb énekes

A csalogány vagy fülemüle világszerte a legtehetségesebb, leggazdagabb dallamvilágú énekesmadár. Megfigyelték, hogy zenei szókincse 200 „versszakot” illetve futamot tartalmaz. Összehasonlítással megemlítjük, hogy a széncinke beéri 4 különböző változattal.

Változó hernyók

Más táplálék, más forma, más szín — ez jellemző egy amerikai hernyófajtára (*Nemoria arizonaria*). Tavasszal, amikor tölgy-

levéllel táplálkozik teste képlékeny, színe sárga, apró zöld pöttyökkel. Ősszel a lombos fák hervadó leveleit fogyasztja, ilyenkor faágcskára hasonlít és zöldesszürke színárnyalatot ölt. A változásokkal a környezet alkalmazkodik és az álcázással megtéveszti a zsákmányra éhes madarakat.

Hüllővénség

A világ legöregebb fogságban tartott Mississippialigátora 71 éves, és Észak-Amerikában, a floridai Cincinnati állatkertjében él.

Minden csepp fontos!

Halfarkas a tenger fölött. Dr. Vizur János felvétele

Azt, hogy Földünkön az élet egyik feltétele a víz, mindenki tudja, mint ahogy már azt sem vitatja senki, hogy az élet a tengerben keletkezett. A bizonyítékok közül íme néhány: minden élőlény testének legkisebb alkotóelemei a sejtek, s ezek embernél, állatnál és növénynél egyaránt vizes oldatokba ágyazódnak. A sejtek anyagát alkotó protoplazma szintén konyhasótartalmú, még-hozzá olyan koncentrációban, mint a tengereké.

Az emberi magzat a méhben az úgynevezett magzatvízben fejlődik, ami szintén hasonló összetételű, mint az óceánok vize.

Mivel a napsugarak csak mintegy 400 méter mélyre hatolnak le, nyilvánvaló, hogy az élet a sekély tengerekben keletkezhetett. Az első élőlények a növények voltak, hiszen csak azok képesek szerves anyagból szerves vegyületeket létrehozni. A tengeri állatok később meghódították a

A lassú erdei patak vize alig látszik a növényektől

Sirálycsapat egy mesterséges tavon. Dr. Vizur János felvétele

szárazföldet, de voltak olyanok is, amelyek viszköltöztek a tengerbe.

Hogy a sós víz mennyire fontos az élet számára, azt az is bizonyítja, hogy Földünk biomasszájának (az élő szervezetek összességének) 33 százaléka az óceánokban él. A hideg tengerek tápanyagokban gazdag vize miatt az élővilág sűrűsége a sarkok közelében a legnagyobb, a fajgazdagság viszont az Egyenlítő irányába nő.

Míg a Föld felszínének kétharmadát a tenger, addig a szárazföldek felszínének két százalékát édesvizek borítják. A viszonylag kis terület ellenére hihetetlenül magas a fajok száma! Az édesvizek nem alkotnak összefüggő életteret, a széttagoltság érvényes a folyókra is. Ezekre a vizekre a rövid életűség jellemző, csak néhány létezik földtörténeti korszakok óta, a zöm (például a pocsolyák, tócsák) csak napokig vannak. Ezért az édesvízi állatfajok élőhelyüket változtatják, vagy alkalmazkodnak az időszakos kiszáradáshoz.

Sok élőlénynek vannak édesvízi és tengeri képviselőik (például a rákok, kagylók stb.), de csak kevés faj él meg mindkettőben. Ilyenek többek között a lazac- és heringfélék, de szaporodni ezek is csak az egyikben vagy a másikban tudnak. Az előbbiekből következik, hogy minden csepp víz fontos és nem helyettesíthető. Sajnos nagyon későn jöttünk rá erre az igazságra. Cousteau kapitány, a tengerek kutatója szerint az utóbbi ötven évben a tengerek élővilága 40 százalékkal csökkent, több mint ezer halfajta már kihalt!

Eutrofizálódó tó. Nagy Gy. György felvétele

Vesszős füzény

Vízi növénytársulások

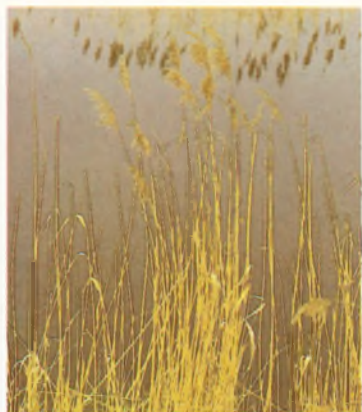
VÍZI NÖVÉNYVILÁG

Ha a vízi élőlényekről beszélünk, szinte mindenki csak az állatokra gondol. Pedig a halak sem élhetnének növények nélkül. A növények termelik a vízben is az oxigént, táplálékot adnak, lakhelyül, rejtekhelyül szolgálnak stb.

A vízi növényvilág is rendkívül változatos. A vízben illetve a víz felszínén élők máshol nem is tudnának megmaradni, de a víztől kissé távolodva megjelennek azok a fajok is, amelyek valamivel kevesebb vízzel is beérik.

A nyílt vízfelszínen lebegő hínároknak, például a tócsagaznak, békalencsének közös jellemzőjük, hogy nincsenek az aljzatig lenyúló gyökereik, emiatt a víz felszínén „úsznak”. A szűrőkés sötétzöld, érdes tapintású fonalakból álló, bokorszerű békanyál a búbos vöcsök fészkeinek egyik építőanyaga. A békátutaj apró békák „munkahelyeül” szolgál, itt sütkéreznek és várnak vízi rovarokra. Vese alakú, mélyen szíves vállú, élénk fényes-zöld levelei közül kiállnak a hosszú kocsányon

nyúló három fehér szirmú virágok. A vízipáfrányokhoz tartozó rucaörömfélék nevüket onnént kapták, hogy friss leveleiket elsősorban a rucák eszik. Figyelemre méltó lebegő faj a közönséges rence is. Ahelyett, hogy őt ennék meg, ő állít csapdát apró planktonikus rákoknak. A levél salangjai között bordás tömlőcskék alakultak ki. Ezekben emésztli meg a pórujárt kis rákokat, esetleg halivadékokat, így jut hozzá a számára is létfontosságú nitrogénhez. A sulyom érdekes átmenetet képvisel. Kezdetben az iszapban gyökeredzik, de amint kifejlődik a felfújó levélnyelű, úszó levélrózsája, lebegő életmódra tér át. Még mindig a holtágaknál, tavaknál maradván, nézzük meg azokat a növényeket, amelyek gyökérrel vagy gyökérszerű képződményekkel rögződnek. Bár a virágos növényekhez hasonlít, a csillármoszat telepes moszatféle. A sárgászöld hím és a zöld női ivarszervek az oldaltengelyek elágazásaiban helyezkednek el. A sok kicsi hím ivarszerv-

Tavalyi nád

Mocsári nősziröm

Nádkévék

től a víz vörösnek tűnik. Az akváriumok kedvelt növénye a süllőhínár. Dús hajtásrendszere vízirovaroknak, rákoknak, halaknak teszi lehetővé a rejtőzködést. Nevét valószínűleg onnan kapta, hogy előszeretettel ikrázik rá a fogas süllő. Egyik legszebb gyökerező hínárnövényünk a fehér tündérrózsa. Nagy hófehér virágjában megfigyelhető a porzólevelek szíromlevelekké váló fokozatos átmenete. A másik jellegzetes tündérrózsaerű növényünk a vízitök vagy sárga tündérrózsa. Kiálló, nagy sárga virágából alakul ki a kezdetben zöld, majd megbarnuló, tökhöz hasonlító termése.

Hegyi patakok vizeiben él a forrásmoha. A kövekre tapadva a vízáram hatására egy irányba hajolgatnak a mohanövénykéik. Akváriumban könnyű szaporítani, mert leszakadt hajtásait újra a kövek közé nyomva hamar fejlődésnek indulnak. Néhány országban a folyók vízminőségének tesztelésére használják.

A partok felé haladva találkozhatunk talán a legismertebb vízínövényekkel, a náddal és a gyékénnyel. A gyékény torzsavirágzata messziről szembetűnik. Felül található a porzós virágok, alul a termős, világosbarna buzogány. Finom, gyapjas, bolyhos magjával béleli a függőcinege a fűzfán hintázó fészket. A nádnak buga virágzata van, sokkal lazább a gyékénynél. Szára jellegzetes nádszár, üreges és csomók vannak rajta. A nádasban sajátos növény- és állategyüttes él. Az egyik legérdekesebb lakója a nádi rigó, mely nevét azért kapta, mert nádra fészkel. Ez igen komoly teljesítmény, mert a nád szára sima, és a legkisebb szélben is inog, ring, hát még viharban! A „levegőben lógó” fészkek titka az, hogy a szilárdan megépített fészket a madár úgy köti rá a nádszálakra, hogy az azokon csúszkálni képes. A nád és a gyékény is fontos szerepet játszik a vizek tisztulásában. Azért is előnyös a partokon, mert véd az erős hullámzástól.

Élet a folyón

Mocsari golyábr

Elpusztult fák

A mocsarak, lápok vidékén, a nedves, üde réteken olyan növények fordulnak elő, amelyek időszakosan vagy huzamos ideig vízzel borított, illetve nedves talajon élnek. Sok vizet vesznek fel és sokat is párologtatnak. Gyakori a zombéksás errefelé. Kora tavaszi, sárgásbarna virágzata megelőzi a levelek kifejlődését. Sok vízimadár (kormosszerkő, vízityúk, búbos vöcsök stb.) szereti a zombék körüli víz védelmét kihasználni, a zombékmaradványokra fészket építeni.

A réti kakukktorma néhol zombékol, majd átmenetet képez a tocsogós, nedves réteken. Elsősorban Nyugat-Magyarországon fordul elő a védett kockásliliom. Sajnos rendkívül megfogyatkozott, pedig magas, saktáblaszerűen foltos virágai különleges díszei környezetünknek. Fűszeres, kámforos illatáról messziről megismerni a gilisztaűző varádcicot. Magas, sárga, gömbszerű virágzata mérgező, emiatt féregűző

leveket készítettek belőle. Az emberi hatást tükrözi a kanadai aranyvessző. Eleinte szépségéért ültették, később kivadult, most szinte elnyomja helyenként az eredeti növényzetet. Azért képes erre, mert szélsőséges vízviszonyokat is elvisel és nagyon gyorsan növekedik. Sárga, apró virágai jó mézelők.

A vízi növényvilág rendkívül érzékeny a környezeti hatásokra. A vízviszonyok változása, törmelék, szerves anyag, műtrágyabemosódás mind-mind olyan tényező, amely megváltoztatja a létfeltételeket, emiatt más fajok terjedhetnek el ugyanazon a területen. Érdemes tehát figyelni a változásokat, hátha mi befolyásoljuk kedvezőtlenül környezetünket.

BARABÁS KATALIN

Dr. Vizúr János és Nagy Gy. György felvételei

Dzsungel a tengerben

A hínár sűrű szövevénye valóságos dzsungel a tenger mélyén. Rejtekében élőlények sokasága talál védelmet és ételmet. A dél-kaliforniai szigetvilág hínárosaiban pl. 450 halfajta és félmillió apró állat él. A hínár és az egyéb víz alatti növényzet évente száz és száz tonna tápanyagot termel ki a napfény, a víz, az ásványok és a széndioxid feldolgozásával, amely a halak és kagylók, majd az azokat fogyasztó ember szervezetébe jut.

A tengeri óriáshínár agancsszerű gyökerekkel kapaszkodik a talajba, míg szalag alakú levelei légszákocskákkal kapcsolódnak a szárhoz és bójaként lebegnek a vízben.

A leveleken parányi mohaállatok nyüzsögnek. A kaliforniai csiga (*Norrisia norrisi*) naphosszat legelészik a növényen. A gyökértől indul és felfelé haladva rágcsálja a levelet, majd a végére

érve lepottyan a tengerfenékre és másik hajtáson folytatja a vándorló táplálkozást. Az egyik kagylófajta (*Haliotis*) a hínár között lebegő moszatokkal táplálkozik. Polipok, korall- és szivacsállatok találnak életlehetőséget a hínárbozótban. A legfalánkabb növényevő a tengeri süni. A hínár utánpótlásáról szerencsére gondoskodik a természet. Már májusban új, nagy kiterjedésű „őserdő” borítja a 10–20 méter mélységben lévő sziklákat. A levelek fejlődése szinte szemmel látható, naponta több mint fél métert nőnek. A hínár megújulása a későbbi időszakokban sem szünetel, legfeljebb lassabban megy végbe.

LIPINSZKY KÁROLY

National Geographic felvételek

Csónakok

Kasmír

Észak-India egyetlen helyén, a nevezetes Kasmíri-völgyben amolyan vízitaxiként használják a díszes sikárákat. A Dal-tavon lakóhajókban élő emberek ezekkel juthatnak a partra, vagy hajózhatnak az ugyan-csak úszó boltokhoz, ha vásárolni akarnak.

Dél-India

A marrum a Malabar-part halászáinak nagyobbik csónakja. Ellentétben a kisebb csalatadival, vízre bocsátásához legalább hat markos kézre vagy görgőkre van szükség. A monszunesők idején éjszakára pálmalevelekkel takarják le, nehogy beleessen az eső.

Banglades

A nyári monszunesők idején tengerré változik a Bengáli-alföld. A Föld talán legsűrűbben lakott országában olyan sok a folyó, hogy csónakkal szinte mindenhová el lehet jutni. Dakka környékén, a Buriganga folyón használják a képen látható csónakot, amelyet a hátul ülő kormányos egyetlen hosszú evezőlapáttal hajt és irányít.

Távol-Kelet; Kína, Vietnam

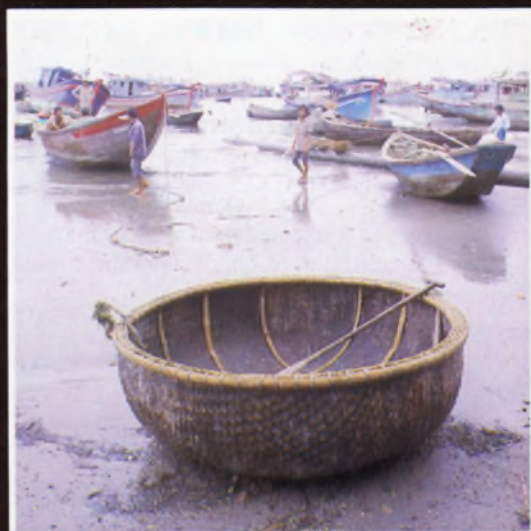
Már messziről észrevehető a különös alakú vitorláról a távol-keleti dzsunka. A világnak azon a részén emberek százezrei élnek vízen, közlekedési eszközüik és ott-honuk a dzsunka. Vitorlázatát bambusz-merevítőkkal teszik a szelekkel szemben ellenállóvá.

Vietnam

Ez a bődöncsónak a Mekong deltavidékén használatos. Látszólag nem is csónak, hanem valami tálszerű építmény. Ennek ellenére a partközeli halászatnál alkalmazzák, ebbe teszik a kifogott rákot, csigát és tintahalat. Evezővel hajtják, irányítása nagy ügyességet követel.

Indonézia

Jáva szigetének déli részén halászni járnak ezekkel a csónakkal. Egyszerre hatnyolc ember utazhat vele a tengerre, s ugyanennyi kell a vízre bocsátásához. Ez a prahu layar — mert így hívják — a pугeri csónakmesterek munkáját dicséri: nyílt vízen, nagy hullámverésben is biztosan halad.

Thaiföld

A Bangkokot behálózó csatornák, a klongok mentén találkozhatunk ezekkel a vízi járművekkel. Többségük már talán nem is jármű, hiszen tulajdonosuk végleg megtelepedett, nem kíván elhajózni a számára kedvező helyről. Alul fából van, tetejét, hogy az eső bele ne essen, bádoglemezek alkotják.

Fülöp-szigetek

A 7107 szigetből álló köztársaság középső részén terjedt el a sakayan, a sulu-tengeri gyöngyhalászok vízi járműve. Talán ez a legvékonyabb törzsű csónak egész Délkelet-Ázsiában. Hogy fel ne billenjen, oldalát bambuszrudakkal stabilizálják. Gyors közlekedési eszköz, különösen, ha vitorlával egészítik ki.

Kína

Tengerre sohasem merészkednek a hat vastag bambuszrúdból álló csónakszerű alkalmatossággal, amit Dél-Kína karsztvidékén tubeinek neveznek. Folyami halászatra, esetleg áruszállításra használják, evezővel hajtják.

Egyiptom

A nílusi felukkákhoz hasonló a vörös-tengeri halászok csónakja. Ezzel a pontos ácsolatú, nagy vitorlájú járművel nyílt vízen is lehet halászni, sőt alkalmas akár egy négyméteres cápa kifogására. A korallszirtekkel zsúfolt partról a halászok a tengerben állva vezetik ki, nehogy megsérüljön a fenékeszkázat.

Bolívia

Évszázadok óta készítik a titicaca-tavánádból a nevezetes totorákat. Ma már mindössze egy totorakészítő mester él Suriki szigetén, de ő is csak a turisták kedvéért nyúl a félig kész darabhoz. A csónakot a sekély vízben egyetlen rúddal hajtják.

Mexikó

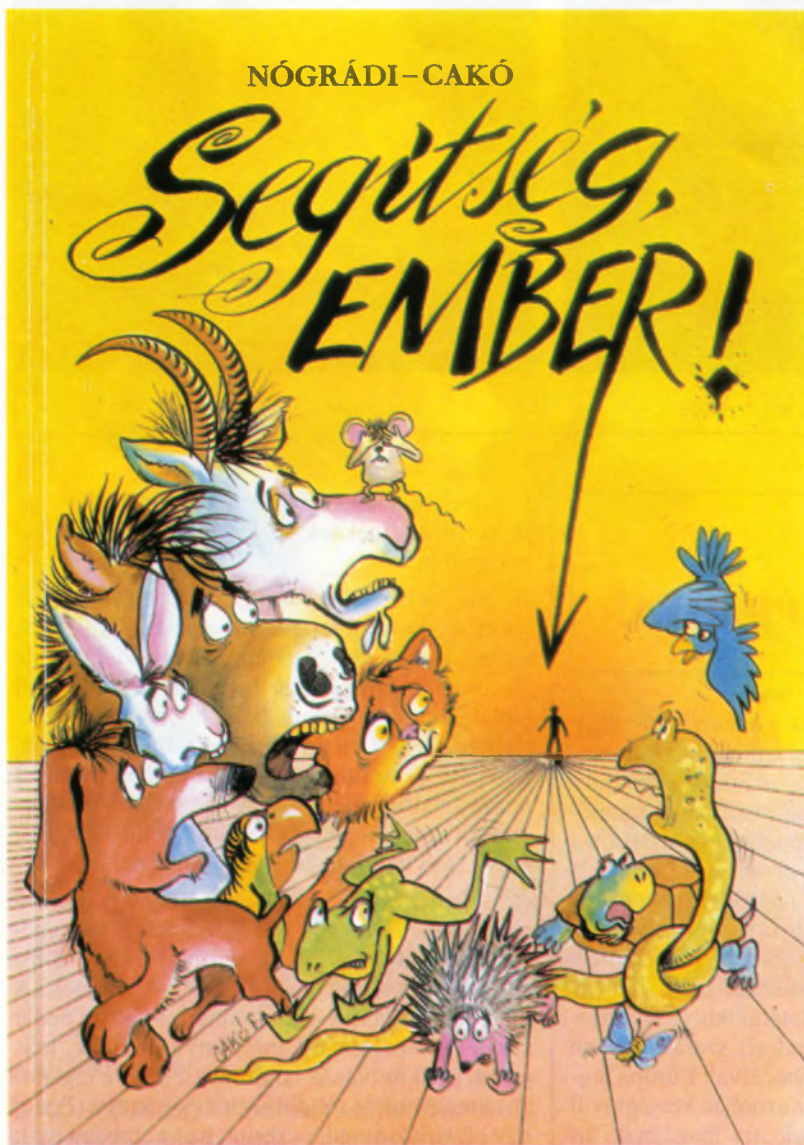
Mexikóvárostól délre, a xochimilcói lagúnákban találkozhatunk ezekkel a díszes, gondolaszerű járművekkel. Valamivel rövidebbek és szélesebbek, mint a velencei gondolák. Akár egy népes család is elfér benne, s piknikek, lakodalmak alkalmából még a zenekarnak is szorítanak rajta helyet.

ELTER KÁROLY

Segítség, ember!

mondja sírdogálva, átkozódva, könyörögve a védett süni, az Amerikába vágó ékszerteknős, az összefogdosott aranyhörcsög és a többi állat, akikről Nógrádi Gábor könyve szól.

Nem elég ha csak szeretjük őket, azt is tudni kell, milyen gondozást kívánnak ahhoz, hogy jól érezzék magukat a ketrecekben, az akváriumban, a terráriumban, a szobában vagy a kertben. Ebben segítenek kis barátaikkal az állatok panaszaiikkal.

Ára: 71,— Ft, megrendelhető a kiadó címén: Officina Nova
Kiadó, Kossuth Nyomda, Budapest V., Alkotmány u. 3. 1054

OFFICINA
NOVA

Palackorrú delfin. N. G. felvétel

Fehér delfin. A szerző felvétele

Delfinek és delfináriumok

A delfineket többnyire csak a televízióból, vagy könyvekből, folyóiratokból ismerjük. Olvashatunk már szinte emberi „gondolkodásmódjukról”, sajátos kommunikációjukról, ám a személyes találkozás ritka. Európában — nyilván a költségek miatt — csak nagyon kevés állatkert engedheti meg magának, hogy delfineket tartson. A tengertől távol eső országokban pedig igen nehéz ezeket az emlősöket táplálni. Ennek ellenére imitt-amott a kontinens belsejében is vannak delfináriumok. Határainkhoz legközelebb a Bécs közeli gänsendorfi szafáriparkban találkozhatunk a tenger bohócaival. Európa legnagyobb delfinbemutatóját azonban kétségkívül a duisburgi állatkert mondhatja magáénak. Itt folyami delfineket vagy más néven toninákat, Commerson delfineket, palackorrú és fehér delfineket gondoznak.

Mind közül talán a legérdekesebb a fehér delfin.

E fajnak nincs „csőre”, mint a jól ismert palackorrú delfineknek. Feje gömbölyű, teste ragyogó fehér.

A fehér delfinek az északi tengerek és óceánok lakói, ezért vizüket mesterséges körülmények között hűteni kell. Hamar megszeliődülnek, de előfordulhat, hogy nem fogadják el a felkínált táplálékot. Megtörténik, hogy hónapokig is mesterségesen kell etetni őket. Altalában tőkehalat, makrelát és heringet kapnak; egy három méter hosszú delfin átlagos adagja napi 6—10 kilogramm hal. Néhány vitamint, például a B₁-, B₁₂- és C-vitamint külön adagolnak nekik.

A fehér delfineket, annak ellenére, hogy nagyon értelmesek, nem szokták sokrétű feladatokra betanítani. A delfináriumok akrobatái mindenképpen a palackorrú és néhol a játékos delfinek. A nagyobb, tengermelléki delfináriumokban pedig sűrűn szerepelnek a kardszárnyú delfinek, más néven gyilkos bálnák is. Érdekes, hogy e ragadozó annyira megszeliődül, mint egy kutya. Pedig egy bűvárközmondás szerint, ha az ember a nyílt óceánon egy kardszárnyú delfinnel találkozik, csak egy dologban reménykedhet — a feltámadásban!

KOVÁCS ZSOLT

A szülőknek szólunk...

ISKOLASZEZONI VÁSÁR AZ ÁPISZNÁL!

Boltjainkban július 24-től különféle iskolai
cikkeket engedményesen árusítunk.

Részletes információ a napilapokban és az Ápisz
vevőszolgálatánál: 179-999.

Kalcium- és
fluortartalmú fogkrém,
véd a fogszuvasodás ellen

Tavaink ma

Szürkegém

Barázdabillegető

Kiskócsag

A kisebb-nagyobb, náddal szegélyezett tavak számos madárfajnak nyújtanak kitűnő fészkelési és táplálkozási lehetőségeket. Erről meggyőződhetsz, ha egy nyári sétát teszel valamelyik halastó közelében, a Velencei-tó vagy a Balaton partján. A nádszálakon kapaszkodva hangosan karcisol a nádi rigó, odébb apró függőcinege bújkál a gyékény között, a tisztáson mindig elegáns, fekete ruhájukban szárcsák úszkálnak és valahonnét a sűrűből a vízityúk vidám „prütty” kiáltása halatszik. Valamilyen formában a vízhez kötött valamennyi hazai gém- és récefajunk, de ide sorolhatnánk a pettyes vízicsibét, a rejtett életű guvatot, a barkócsinegét és még sok más madarat is. A hazánkban fészkelő négy vöcsökfaj egyedeit például legfeljebb repülés közben láthatjuk a vízén kívül, amikor éppen egyik tóról a másikra

igyekeznek, különben mindig igazi elemükben tartózkodnak. A kis vöcsök rendszerint éppen akkor bukik alá, amikor a távcövet felemeljük, hogy közelebről is szemügyre vegyük. Amikor jóval távolabb ismét felbukkan, sima tollairól csillogó vízcseppek szaladnak le, de a zömök kis madár, mintha csak utánuk igyekezne, egy pillanat alatt újból alámerül. Amíg a nádi rigó művészi fészket a nádszálak közé építi, a búbos vöcsök a vízén építkezik. Büszkén trónol nádtörmelékből és hínárból rakott jókora fészke tetején, melengeti a tojásokat, ha pedig néha elúszik onnét, előzőleg gondosan betakargatja őket, nehogy az éles szemű barna rétihéja rájuk bukkanjon. Ez az imbolygó röptű madár az egyetlen a hazai ragadozók közül, amely a nádasokban fészkel. Minden tavasszal csodálatos nászrepül-

dárparadicsoma

Bibic

Szécinke

lésükben gyönyörködhetünk a Velencei-tó felett és másutt is, amikor a hím és tojó pazar légimutatványokkal szórakoztatja egymást és persze minket, a légi parádé hívatlan szemlélőit is.

Van még egy ragadozó, a halászsas, amelyik majd mindig a vizek közelében látható. Nem fészkel Magyarországon, de tavaszi és őszi vonulása idején rendszeresen megjelenik, elsősorban a halastavak közelében. Lassú szárnycsapásokkal repülve kémleli a vizet, keresi a vigyázatlan halat, amelyik a felszín közelébe merészkedik. Ha megpillantja, lebeg fölötte, egyhelyben „szítál” egy darabig, majd meredeken csap a vízbe és erős karmaival megragadja kiszemelt áldozatát. Néha el is tűnik néhány másodpercre, de aztán újra előbukkan, hosszú szárnyaival habosra veri a vizet, miközben zsákmányával a karmaiban újra a levegőbe emelkedik.

Bütykös hattyúk

Piros lábú cankó

Külön fejezetet érdemelnének az alföldi szikes tavak, amelyek sekély vizében különösen a nyár végén, ősszel és tavasszal ezernyi madár keresi táplálékát. Fehér, tarka gulipánok „kaszálják” a vizet, pajzsocankók többszázas, szorosan összetartó csapatai repülnek egyik parttól a másikra, de láthatunk ott réti- és szürkecankókat, havasi partfutókat, örvös liléket, hosszú csőrű godákat, a lágy iszapban lelkesen turkáló sárszalmonkákat és még nagyon sok más madarat. A sekély vízű, parttalan szikes tavak igazi paradicsomot jelentenek számukra.

SCHMIDT EGON

Kiss Imre, Dr. Vizúr János és Nagy Gy. György felvételei

APRÓ RAGADOZÓK

Az állatvilág legnépesebb csoportjának, a rovaroknak is számos képviselője kötődik így vagy úgy a vízhez. A leggyakoribb, ha a rovar valamilyen fejlődési fokozatban — általában lárvákban — él a vízben.

A szitakötő nőstények például közvetlenül a vízbe rakják petéiket, ott fejlődik ki és él a ragadozó lárvája. Hihetetlen, de igaz, hogy például a legnagyobb szitakötőnk, az óriás szitakötő lárvája a kisebb halakat is megtámadja, megeszi. A szitakötők mindkét alrendjének lárvái kopolytúval lélegeznek. Sokszor vedlenek, és nem teljes átalakulással fejlődnek, vagyis nincs bábállapot. A kifejlett, csúnyácska lárvák kimászik a vízből, kibújik a lárvabőről és színtelen rovarrá változik. Csak pár nap elteltével válik színes, csillogó állattá. A kifejlett rovar is ragadozó.

A poloskafélék egy része is víziállat, sőt néhány kifejlett rovar is a vízben él. Ilyen például a nagy bűvárpoloska, amelynek hátsó lába úszólábbá módosult. A hátónúszó poloska — mint a neve is mutatja — érdekes módon a hátán úszik. A hátsó lába megnyúlt, evezőlábbá alakult. Gyakori rovar nálunk a vízikorpió is. Csak a neve skorpió, valódi rovar, potrohán a töviszerű légzőcsöve hasonlít a skorpiók fegyveréhez. A vízikorpió is ragadozó, más rovarok testnedvét szívja ki.

Talán a legismertebb vízirovar a tavi molnárpoloska vagy molnáрка. Elülső, rövid lábaival az áldozatát ragadja meg, négy hátsó lábával pedig a víz színén futkározik. Erre azért képes, mert a hátsó lábain és a potrohvégén víztaszító szőrök vannak.

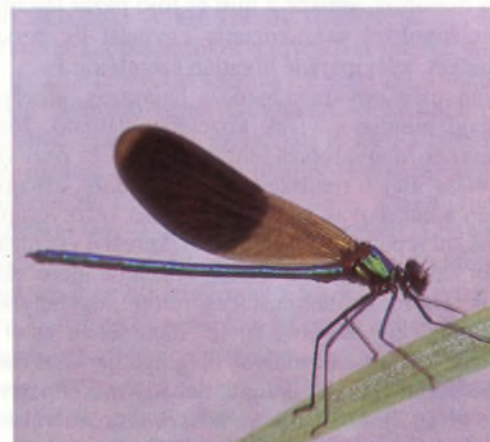
A ragadozó vízirovaroknak komoly szerepük van a természet egyensúlyának megtartásában. Nélkülük elszaporodnának a növényevő rovarok és a kárt, amit azok okoznának, mindenki el tudja képzelni.

Molnárkák

Sávós szitakötő hím

Sávós szitakötő nőstény
Dr. Vizúr János felvételei

CSUDAJÓ! CSUDAJÓ!

COMPACK
FÖLDIMOGYORÓ!

Hattyúfélek

Tavaink ritka, de kedvelt téli vendége a hosszú nyakú, a vízzen méltóságteljesen síkló, kissé nehézkesen repülő hattyú. A Balaton mentén például párosan vagy magányosan tűnnek fel, szelídek, közel merészkedenek a parthoz vagy a csónakhoz és szívesen elfogadják a bedobált kenyérdarabokat, bár elsősorban növényekkel táplálkoznak. A hattyú az állatkertben is mindenütt megtalálható. Európa több vidékén tartják, mint díszmadarat.

A hattyúfélek a lúdalakúak rendjébe tartoznak. Fajai eurázsiai, ausztráliai, amerikai elterjedésűek. Az öreg madarak fehérek, a fiatalok szürkéssek. A bütykös hattyú fordul elő gyakrabban. Nevét a csőre tövének két oldalán található sötét dudorról kapta. Ritkább és nálunk csak állatkertben él a képünkön látható énekes hattyú (*Cygnus cygnus*). Csőre fölött hiányzik a bütyök, de csőrén a fekete szín az orrnyílás mögé is kiterjed. Súlya a 20 kg-ot is eléri, szárnyhossza több mint fél méter.

LIPINSZKY KÁROLY

Dr. Vizúr János felvétele

A pézsmapocok

Igazi víziállat a képen látható kis emlős, a pézsmapocok (*Ondatra zibethica*). Észak-Amerikából származik, csak századunk elején került át néhány példány a cseh hegyek közé, de itt nagyon gyorsan elszaporodott, majd Európában mindenfelé eljutott.

Tavakban, mocsarakban, folyók mentén él. Járatait a part mentén fúrja, gyakran gátakba, ezáltal sok kárt okozhat. Föld alatti építményének sok kijárata van. Télen nádból, sásból méretéhez képest hatalmas várat épít a víz színe fölé. A pézsmapocok igazán kiváló úszó, táplálkozása is a vízhez kötött. Főleg vízínövényeket eszik, néha egy-egy kagylót, sőt előfordul, hogy kisebb halakat is elkap.

A nőstény évente többször ellik, öt-tizen négy kölyköt hoz a világra. A kicsik vakon születnek, de gyorsan fejlődnek, háromhetes korukban már elhagyják a fészket.

A pézsmapocok téli álmat nem alszik.

Nagy Gy. György felvétele

A dávid szarvas

A dávid szarvas, más néven milu (*Elaphurus davidianus*) különös történetéről már írtunk. Most e felettébb érdekes állat tartásáról lesz szó.

A milu, mivel a szabad természetből már kipusztult, hosszú évtizedekig az állatkertek egyik legféltebb kincsének számított. A bedfordi herceg, aki megmentette a fajt, előbb a harmincas, majd az ötvenes években több példányt is eladott külföldi állatkerteknek. Ezekből a világ különböző részein később egészséges tenyészcsoportok alakultak ki. Mivel a korszerű tenyésztés egyik feltétele egy összefoglaló törzskönyv, hamarosan minden példányt regisztrerbe vettek. A törzskönyv összeállítását és az anyag időszakonkénti kiadását a whipsnadi állatkert vállalta magára.

1986-ban a világon már 1406 dávid szarvast tartottak nyilván, ezzel úgy tűnik, hogy az állat sorsa kezd megnyugtatóan rendeződni.

Magyarországra először a hatvanas évek végén érkezett egy bika, de nem élt sokáig. 1983-ban egy párt kapott ajándékba a veszprémi állatkert, ám itt a tehén hamarosan elpusztult. Azóta újabb milutehén érkezett Veszprémbe.

K. Zs.

Kovács Zsolt felvétele

Csigák az akváriumban

Vízicsigáid számára érdemes külön akváriumot berendezned. Nincs szükség nagy medencére, egy tizliteres főkéletesen megfelel. Ha az akváriumod alját csupaszon hagyod, akkor könnyebben tisztítható, de kevésbé mutatós. A kavicsaljat, egy marék forrásmoha és néhány kő vagy áztatott gyökér vízszint a lakás egyik díszévé teheti medencédet.

Sajnos állatkereskedéseink vízicsiga-kínálata meglehetősen szegényes. Néha lehet kapni almascigát, tigriscigát és egy-két kisebb fajt. Mivel a vízicsigák nem különösen helyigényes állatok, a medencében együtt gondozhatsz több fajt is. Igaz, vannak „elevenzülők” is, de a legtöbbjük ikrát rak, mégpedig az üvegfalra, vagy a növényekre, kavicsokra. Az áttetsző burokban lévő apróságokat azután kikelésükig egy kézi nagyítóval figyelheted.

Az akvárium csigáit természetesen etetni is kell, nem elég nekik az akvárium „termelte” algamennyiség. Forrázott salátát és leveles haltápot adhatsz nekik.

A legtöbb vízicsiganak a szobahőmérséklet megfelelő, az akváriumot nem kell külön fűteni.

— KOVÁCS —

Dr. Vízúr János felvétele

A világ legsósabb tengere

Afrika és Ázsia határán húzódik mintegy két és fél ezer kilométer hosszan a legendás híró Vörös-tenger, a világ legsósabb tengere. Nyaranta, amikor a Nap gyilkos erejű sugarai a Ráktérítőre esnek merőlegesen, Földünkön itt mérik a legmagasabb hőmérsékletet. Nem csoda tehát, hogy ez az óriási — körülbelül 450 ezer négyzetkilométernyi — vízfelület a nagy mennyiségű hőtől rendkívüli mértékben párolog. Ám ez csak az egyik oka annak, hogy a Vörös-tenger vizének sótartalma a legmagasabb a világon, körülbelül 40 ezrelékes. (Ez azt jelenti, hogy egy liter vízben 40 milligramm oldott só van.) Ezt a viszonylag keskeny tengert mindkét oldalán sivatagok határolják, ahonnan egyetlen édesvízű folyó sem torkollik be, csupán néhány időszakos vízmosás, úgynevezett vádi. Ezek a keskeny csatornácskák az év nagy részében száraz mederágyak, csak akkor áramlik bennük az életadó nedű, ha egy nagyobb zivatar támad az amúgy csapadékaltalan sivatagban.

ELTER KÁROLY

A szerző felvétele

Előrejelző augusztusra

Augusztus a bőség hava. Ernek a gyümölcsök, a földeken aratnak. Kiránduláskor talán a legfeltűnőbb mezei növény a mácsonya. Másfél-két méter magasra is megnő, tüskés fejében végződik. Biztosan ismerős a virágboltokból, ahol festett példányaival találkozhatasz. Nálunk az erdei és a héjakút mácsonya honos. Ez utóbbi arról a néphiedelemről kapta a nevét, hogy hatalmas, alapjukon összefort leveleiből még a héja is csillapíthatja a szomját. A másik kisebb, de igen jellegzetes virág a kéküstökű csormolya. Ez is beszédes név, ugyanis a szár felső részén kék bozontot, alul pedig sárga virágokat lelhetsz.

A nyári betakarítás után a gabonamagvakat szállító teherautók útvonalán rengeteg pockot és egeret találhatsz, akik vígan lakmároznak a le hullott szemekből. Ha nem vagy egészen biztos abban, hogy a két állatcsalád közül melyiket látod, nézd meg a füle és a farka nagyságát! Ha nálánál hosszabb farkú és nagy fülű állatka kerül az utadba, az minden bizonnyal eger, ha pedig rövid farkú, kis fülűvel találkozol, egy pockot tisztelhetsz személyében.

RUPRECHT KATALIN

Matyikó Tibor felvétele

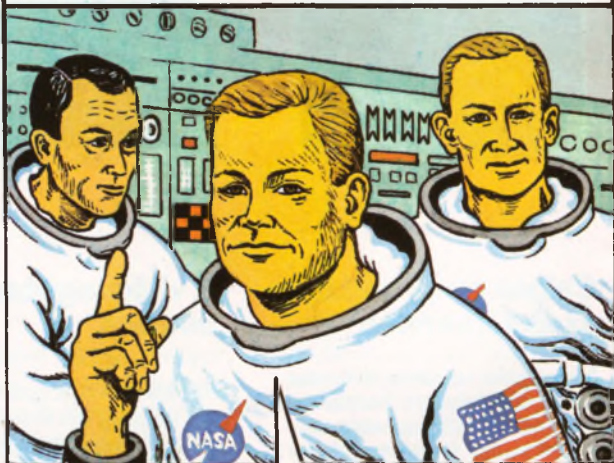
Ember a Holdon

SZÖVEG ÉS RAJZ:
TOPÁLOVITS PÁL

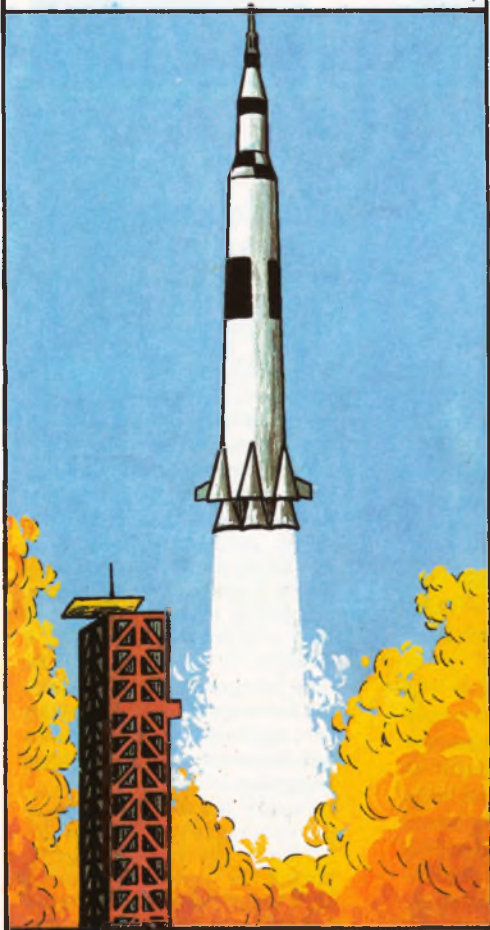
1969. JÚLIUS 16-ÁN FELEMELKEDETT AZ APOLLO-11 ŰRHAJÓ A SATURN-V HORDOZÓRAKÉTÁVAL, HOGY VÉGREHAJTSA AZ EMBERISÉG EGYIK LEGNAGYOBB VÁLLALKOZÁSÁT...

AZ ŰRHAJÓ PARANCSNOKA ARMSTRONG, PILÓTÁI ALDRIN ÉS COLLINS VOLTAK.

2

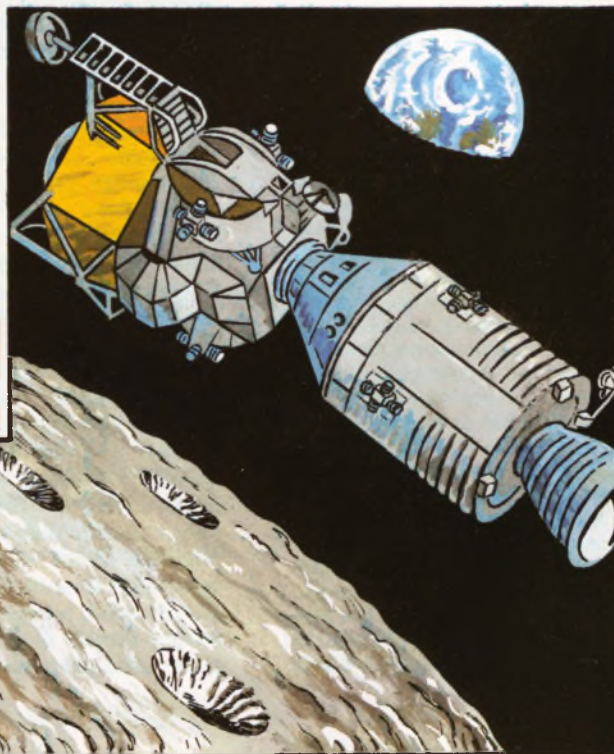

ELÉRTÜNK A FÖLD KÖRÜLI PARKOLÓPÁLYÁRA. ELLENŐRIZZÜK A BERENDEZÉSEKET, ÉS UTÁNA IRÁNY A HOLD!

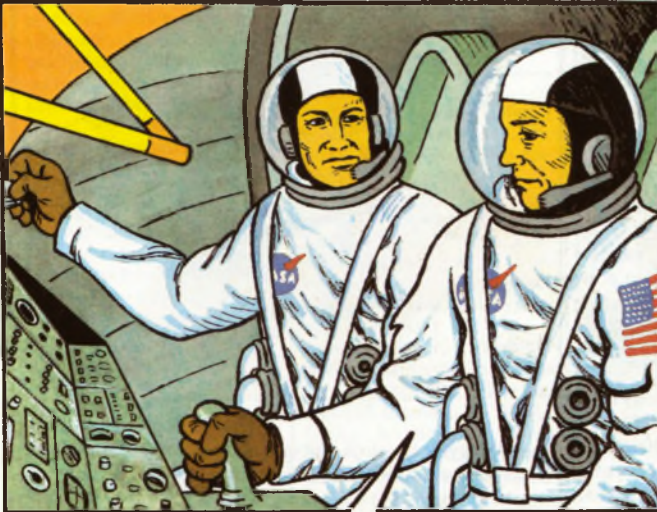

MINTEGY HÁROMNAPOS UTAZÁS UTÁN AZ APOLLO-11 MEGKEZDTE HOLD KÖRÜLI KERINGÉSÉT.

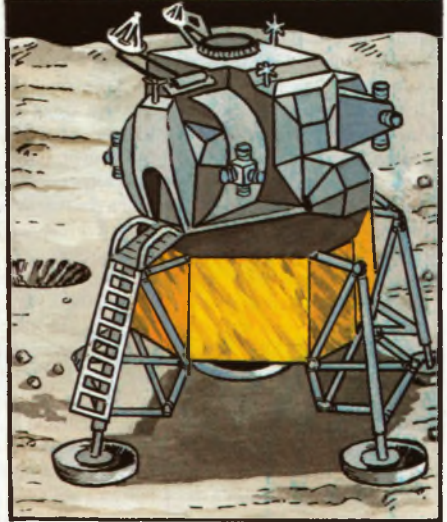
3

ARMSTRONG ÉS ALDRIN ELFOGLALTÁK HELYÜKET A LESZÁLLÓEGYSÉGEN, A HOLDKOMPON, MELY ELVÁLT AZ ŪRHAJÓTÓL, S MEGKEZDTE A LEERESZKEDÉST. 4

A HOLDKOMP JÚLIUS 20-ÁN ELÉRT E A HOLD FELSZÍNÉT. 5

A LESZÁLLÁSRA KIJELÖLT PONTON VESZEDelmes SZIKLÁKAT LÁTOK! ÁTTEREK AZ AUTOMATIKÁRÓL A KÉZIVEZÉRLÉSRE!

A FÖLDÖN TÉVÉNÉZŐK SZÁZMILLIÓI LÁTHATTÁK NEIL ARMSTRONGOT, AZ ELSŐ EMBERT, AKI A HOLDRA LÉPETT... 7

ELÉRKEZETT A NAGY PILLANAT... 6

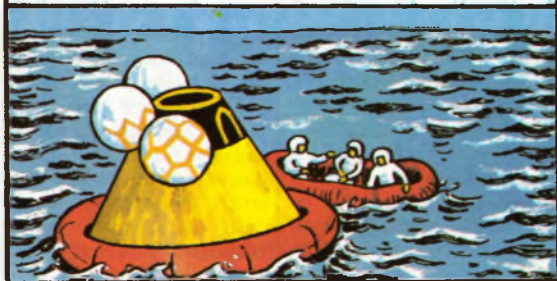
EGY KIS LÉPÉS AZ EMBERNEK, S EGY ÓRIÁSI UGRÁS AZ EMBERISÉG SZÁMÁRA.

ARMSTRONG ÉS ALDRIN KÖZETMINTÁKAT VETEK, MŪSZEREKET HELYEZTEK EL A TUDOMÁNYOS MEGFIGYELÉSEK CÉLJÁRA. 8

MŪSZ ÉVVEL EZELŐTT, JÚLIUS 24-ÉN ÉRT VISSZA A PARANCSNOKI KABIN A HÁROM ŪRHAJÓSSAL A CSENDES-ÓCEÁN VIZÉRE. 9

— **Jocó, az aranyhörcsögöm nagyon szereti a csokoládét, de nem merek neki adni, mert a barátom hörcsöge a csokoládétól múlt ki. Adhatok azért csokit Jocónak?** -- kérdezte *Óvári Anila Hajdújárásból (Jugoszlávia.)*

— Nem hiszem, hogy a barátod hörcsögének halálát a popfazacskójába beleolvadt csokoládé okozta. A csoki az emésztését zavarhatta meg; székrekedést okozhat. A csokoládé amúgy sem egészséges táplálék egy hörcsögnek, teljesen idegen tőle. De ha úgy találsz, hogy Jocó nagyon szereti, néha-néha adhatsz egy kicsit neki, de az állat és a csokoládé nagysága között akkora különbség legyen, mint közted és egy kocka csokoládé között!

Varga Ibolya Paksról a suszterbogárról és a rákóról szeretne többet megtudni.

A verőköltő bodobács, más néven suszterbogár (*Pyrrhocoris apterus*) Közép- és Dél-Európában mindenütt előfordul. Hossza 10-12 centiméter. Leginkább társasan, néha tömegesen fordul elő hárs- és akácfa törzsén, falakon, kerítésekben, kertvárosokban járdaszegélyeken, de mindig vízközben! Már kora tavasszal megjelenik, innen a magyar neve. Növények, gyümölcsök és rovarok nedveit szívogatja. Az új generáció az év augusztusában jelenik meg. Nincs lárvaalakja, vagyis fiatal korában ugyanolyan, mint szülei, csak kisebb. A petéket kora nyáron rakja le a táplálék növényekre.

Folyami (édesvízi) és tengeri rákok léteznek. Mindegyik főleg szerves hulladékokkal táplálkozik, de a nagyobbak vadásznak is, csigákat, kisebb halakat fognak. Nagyságuk pár milliméter és fél méter között mozog. A nagyobb fajok sokáig élnek. Tavasszal párzanak, a nőstények a petéket általában a hátsó potrohlá-

baikhoz kötik. A peték száma fajtól és nagyságtól függően 60—3000 között lehet.

— **Azt olvastam, hogy az ellentétes csiga háza jobbról balra csavarodik, míg a többié balról jobbra. Minden ellentétes csiga háza jobbról balra csavarodik?** — kérdezte *Váradi Zoltán debreceni olvasónk.*

— Az ellentétes csigákat azért nevezik így, mert a házuk a csigák többségével ellentétben nem balról jobbra csavarodik, hanem ellenkezőleg. Ezt a legegyszerűbb úgy megállapítani, hogy a csigát a szájadékával magadféle, a háza csúcsával felfelé emeled; ha a szájadék jobbra esik, egy „normál” csigát találtál, ha a szájadék balra van, akkor ellentéteset.

Szemán Gábor Egerből és Árvai Brigitta Budapestről az ékszerteknősökről szeretne többet megtudni.

Egy ékszerteknős akár 100 évig is élhet, páncelja 15-30 centiméter átmérőjűre nőhet meg. Ha egészséges, végtagjait védekezésből szokta behúzni. A viziteknősöket nem szabad sokáig szárazon hagyni, mert hamar kiszáradnak, és táplálkozni is csak a vízben tudnak: a falat lenyeléséhez feltétlenül szükséges, hogy vizet is nyeljenek. Ezt később „kiköpik”. Az ékszerteknősöket csak szárazon lehet szállítani, de három-négy óránként enyhén sós vízbe kell tenni őket, hogy az elpárolgott só- és vízmennyiséget pótolni tudják. Szállításkor végig melegen kell tartani őket (20-28 °C). Az állatoknak élőleleségként vízből, lisztkezacot, szűnyoglárvát és tubifexet lehet adni. Szívesen esznek nyers húst, májat. Szeretnek mindent, ami piros és édes: cseresznye, dinnye, eper. Különösen szeretik a következő keveréket: darált hús, különféle darált zöltségek, gyümölcsök, vitamínpor, vízben áztatott asz-

— **Mit tegyek, ha a tojó pintyem nem koptatja a csőrét? Túl hosszúra megnő, és nem tudom, mit kell ilyenkor tenni?** — írta *Mráz Annamária budapesti olvasónk.*

— Ha a csőrkéva megnőtt, azt le kell vágni, mert akadályozhatja a madarat a táplálékfelvételben. További veszélyt jelent a csőr megnőtt, hegyes csőrvége, amellyel az esetleg civakodó madarak jelentős sérüléseket okozhatnak egymásnak. A felesleges csőrész (de csak annyit!) éles ollóval távolítsd el, majd az éleket körömrészelővel óvatosan csiszold le. Mivel a csőr nagyon érzékeny és fontos szerve a madárnak, jobb a csőrkeültatást egy gyakorlott személyre, például állatorvosra bízni. Hogy utána ne nőjön újra túl a pintyed csőre, adj neki sok fűrtöskölest, rövid ideig esetleg csak „madárrágicsával”, azaz pálcikára felragasztott magokkal etesd.

Németi Judit rajza

pik. Ebből csinálj kis gombócokat, külön-külön fagyaszd le, hogy ne tapadjanak össze. A golyócskákat etetés előtt szobahőmérsékleten engedd fel. Így a téli időszakban is jut vitamindús táplálék teknősödnek.

— **Megezik, vagy sem a majmok a majomkenyérfa gyümölcsét?** — kérdezte *Kakuk Zsuzsanna Jobbágyiból.*

— Bár a majomkenyérfa magjait nagyon kemény héj borítja, a majmok szívesen vesződnek annak feltörésével, mert a magok „húsa” 15% zsírt tartalmaz, így nagyon fontos és értékes táplálék számukra.

— **Egy tavi kagylót kaptam, szeretném, ha életben maradna. Kérdéseim: Mit adjak a kagylónak enni? Hogyan és hol tartsam? Kell-e neki szárazulat? Milyen vízínövényt rakjak be neki? Úgy látom, hogy a kagyló vékony fonalakkal rögzíti magát a kavicsokhoz** — írta *Tóth Krisztina miskolci olvasónk.*

— A kagylód egy vándorkagyló (*Dreissena polymorpha*). A finom fonalakat lábának mirigyei termelik, ezzel kapaszodik meg cölöpökön, köveken, hajók fenekére. Vándorkagylónak azért nevezik, mert a múlt század elejétől hazájából, a Kaszpi-tó és a Fekete-tenger környékéről víziúton, a hajókra tapadva szinte egész Európába eljutott és elterjedt. Nálunk megtalál-

GALÉRIA

VÍZI VILAG Györgyi Attila orosházi olvasónk rajza

TENGELIC Fülöp Zoltán debreceni olvasónk rajza

LOVAK A KARAMBAN Jonas Krisztian szegedi olvasónk rajza

ható a Dunában és annak mellékveizeiben, a harmincas évektől a Balatonban is elszaporodott. Minden olyan édesvízi növényt betehetsz mellé, amelyeket az állatkereskedésekben árulnak. A növényeket betelepítés előtt fél óráig áztasd sós vízben (egy liter vízbe 15 gramm só tég), nehogy valamilyen fertőzést okozzanak.

A kagylók a vízből kiszűrt szerves hulladékokkal táplálkoznak. A legjobb, ha haledelt, nyers húst, főtt tojás sárgáját a kagyló fölött a vízbe morzsolsz, de csak egy csipetnyi! Ez a fajta kagyló nem mászik ki a vízből. Az akvárium aljába tegyél finom homokot, nagyobb köveket. Ha mellé néhány hideg vízi halat, fenéktisztító páncélos harcsát, algaevő csigákat is teszel, egy igazi kis tavacsát csinálhatsz a szobádban. A halakat is megfűrosztheted sós vízben.

Cserélne:

Egy hullámos papagájpárt egy tojó nimfapapagájra **Kemecsei Agnes** Debrecen, Kórsó u. 18. 4034.

Hím hullámospapagájt tojóra **Baráz Akos** Eger, Széchenyi u. 37. 3300

Mexikói axolotl bármilyen öt évnél idősebb teknőspárra **Baksa Csaba** Göd, Lenin u. 2/11. 2131.

Levelezni szeretne:

Angolul tanuló vagy már jól beszélő gyerekekkel: **Szentpéteri Zsuzsa** Hajdúnánás, Csokonai u. 10. 4080.

Kisállattartókkal: **Kiss Edina** Debrecen, Dimitrov u. 23. 4025.

Kutyatartókkal: **Perjesi Dóra** Szeged, Balfasor 30. 6726.

Akváriummal foglalkozó lányokkal: **Blahó Márta** Tököl, Gárdonyi u. 7. 2316.

Papagájtartókkal: **Kecskés Katalin** Hódmezővásárhely, Liget sor 25. 6800.

Madarakról: **Nagy Gábor** Kondorfa, Alvég u. 84. 9943. Természetvédő őrszel: **Tótközyi Zoltán és társai** Győr, Bólyai F. u. 30. 9027.

Kaktuszgyűjtőkkel: **Kemecsi Zsuzsanna** Kunmadaras, Munkás u. 5. 5321.

Bélyeggyűjtőkkel: **Novák Ibolya** Nyíregyháza, Kopogó u. 70. 4400.

Állatbarátokkal: **Tóth Tünde** Soltvadkert, Kossuth u. 87. 6230.

Köviöleteket gyűjtő gyerekekkel: **Seres Zoltán** Kismaros, Hegyalja u. 5/9. 2623.

Keres:

Skót juhász-kutyát: **Estefán Bálint** Eger, Rákóczi u. 26. 3300; **Burány Szabolcs** Karamaerdő, Kismartoni u. 5. 2040.

Zehrapintyét: **Balázs Adrienn** Tarnaaleusz, Kossuth u. 229/A. 3258.

Virágképeket: **Kovács Adrienn** Salgótarján, Salakhegyi u. 6. 3100.

Aranyhőrcsögöt: **Hézinger Zsuzsanna** Sármellék, Dózsa Gy. u. 228. 8391; **Vida Balázs** Érd, Emma u. 1/a. 2030.

Uszár, hernáthegyi, rottweiler és dobbermann fotókat: **Szabó Melinda** Budapest, Újlak u. 26. 1173.

Papagájt: **Piedli Ildikó** Miskolc, Pesti B. u. 27. 3516.

Kistermetű keverék kölyökkutyát: **Hrubecs Kinga** Balassagyarmat, Április 4. ltp. 17/2. 2660.

Beagle, tibeti terrier vagy puli kölyköt: **Evanics Edina** Fót, Március 15. u. 71. 2151.

Nem törzskönyvezett skót juhász-kölyköt: **Gulya Zsófia** Budapest IV., Tito u. 52. (tel.: 694—605).

Nőtény piros fülű ékszer teknőst: **Helmecki Zsuzsanna** Szolnok, Ragó A. u. 12. 5000 (tel.: 31-756).

Teknős: **Korsós László** Dunaszekcső, Somogyi B. u. 9. 7712.

Német juhász-kutyát vagy csivavát: **Szárász Andrea** Szekszárd, Kadarka-ltp. 10. 7100.

Sziámi macskát: **Kalincsák Norbert** Zirc, Hóvirág u. 43. 8420.

Sima szőrű törpetacskót: **Györffy Andrea** Budapest, Jármutelep u. 21. 1046.

Spanielkölyköt: **Góczon Melinda** Hőgyész, Zrínyi u. 7. 7191.

Japán pincsikölyköt: **Márku Szabolcs** Nyírbátor, Almás u. 3. 4300.

Palotapincsi: **Dévai Attila** Nyírbátor, Toldi u. 3. 4300.

Japán egresmagot: **Pfaff Gábor** Szentlőrinc, Sallai u. 17/b. 7940.

Törpeuskár: **Fábián Szilvia** Budapest, Kassák L. u. 72. 1134.

A tutajfészek lakója

Állóvízeinken, tavakon, holtágakon vagy halastavakon gyakran a szemed elé kerülhet egyik érdekes vízimadarunk, a réce nagyságú búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*). Jellegzetes fekete tollfüleiről, bóbitájáról kapta a nevét. Fejét ezenkívül egy rozsdás-fekete tollgallér is ékesíti. Fényes fehér az alsóteste, a nyaka és a szárnytükre. Hátoldala barnás árnyalatú, szárnyai pedig szürkésék. Lábán, az ujjak között a közismertebb vízimadarakkal — récékkel, ludakkal — ellentétben nem úszóhártya feszül, hanem az egyes ujjakon evezőlapát-szerű bőrlébeneket találunk. Ezek segítik a vöcsköket a víz alatti mozgásban. Ez a faj híres a tavaszi násztáncáról is. A hím a tojót megpillantva már messziről a víz alá bukik, és úgy közelíti meg a kiszemelt társat. Közelébe érve függőlegesen ugrik ki a vízből, hófehér hasát mutatva. Természetesen válaszol erre a tojó is, szárnyának fehér tükrét felvillantva. Ezután szembefordulnak és felváltva rázzák a fejüket. Ezt követi a közös víz alá merülés. Csőrükben ekkor növénydarabokat hoznak fel, majd szembe úsznak egymással és hasukat összevetve kiemelkednek a vízből. A hím nászajándékot, egy kishalat vagy más csemegét nyújt át a tojónak. Ezután a vöcsökpár hozzálát fészük építéséhez, ami elkészülte után egy lebegő tutajra emlékeztet. A tojó erre rakja négy-öt fehér tojását, amelyek a korhadó és nedves fészekanyagtól fokozatosan szürkésre majd sötétbarnára színeződnek. A kikelt apróságok szürkés alapon fe-

ketésbarna csíkozásúak. Gyakori, hogy szüleik hátán potyautasként vitetik magukat.

A búbos vöcsökök táplálékukat lételelükéből, a vízből szerzik. Étlapjukon a kisebb halak, békák, vízirovarok, nádajtások és más növények egyaránt szerepelnek. Nagyon érdekes és a vöcsökre jellemző, hogy a tollakat is lenyelik. Vonuló madarak. Márciustól láthatók vizeinken, októberben pedig Dél-Európába, a Földközi-tenger mellé költöznek.

ÁRIK ISTVÁN

Novák László felvételei

Nyertesek

Februári rejtvényünk helyes megfejtése:
1. 61. hely. 2. Négy vakond
Az ezredik helyen álló sün így néz ki:

Tangram játékot nyert:

Thabet Mónika Gyöngyös, Szövetkezet u. 11. 3200; Fekete Árpád Hódmezővásárhely, Szőlő u. 15. 6800; Kádár Judit Szentes, Úttörő sétány 5. 6600.

Hány édesvízi növényt ismersz fel a rajzon? Vigyázz, egy tengeri növény is közéjük keveredett! Melyik az? Megfejtésedet nyílt postai levelezőlapon augusztus 20-ig küldd be a Süni Szerkesztőségbe (Budapest, Angol u. 22. 1149)! A helyes megfejtést beküldők között könyveket sorsolunk ki.

Szabó Csilla rajza

A címdalon: Vízesés, Jan Vanek felvétele. **Kis képeink:** Elter Károly, Dr. Vizúr János és Nagy Gy. György felvételei. **Középső poszterünkön:** Vörös gém, Nagy Gy. György felvétele. **A hátoldalon:** Fattyúszerkő fiókájával, Kiss Imre felvétele

Süni az OKK Dokumentációs Központ és Könyvtár, a TIT Budapesti Szervezete és a Göncöl Társaság folyóirata. Kiadja az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, az Idegenforgalmi Világszervezet — WTO — társult tagja. Felelős kiadó: Fazekas István vezérigazgató. Készítette: a Somogy Megyei Nyomdaipari Vállalat. Felelős vezető: Mike Ferenc igazgató. ISSN 0237-1154. Engedélyszám. III (IFJ) 41/1986. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap Előfizetési és Lapellátási Irodában (HELIR Budapest XIII., Lehel u. 10/a. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmra. Előfizetési díj fél évre 120 forint, egy évre 240 forint.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:
AZ ÁLLATOK BESZÉDE
HA A FARKAS FELÜVÖLT. . .
A NÖVÉNYEK JELZÉSEI
ARANYSZÍNŰ ÉNEKES

